

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

TEZE K DISERTAČNÍ PRÁCI

České vysoké učení technické v Praze
Fakulta elektrotechnická
Katedra ekonomiky, manažerství a humanitních věd

Ing. Pavla Netušilová

EKOLOGICKÉ DANĚ A JEJICH DOPAD NA EKONOMIKU STÁTU

Doktorský studijní program: *Elektrotechnika a informatika*

Studijní obor: *Řízení a ekonomika podniku*

Teze disertace k získání akademického titulu "doktor", ve zkratce "Ph.D."

Praha, únor 2012

Disertační práce byla vypracována v kombinované formě doktorského studia na katedře ekonomiky, manažerství a humanitních věd Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze.

Uchazeč: Ing. Pavla Netušilová
Fakulta ekonomická ZČU
Husova 11, 301 00 Plzeň

Školitel: Doc. Ing. Helena Fialová, CSc.
Katedra ekonomiky, manažerství a humanitních věd
Fakulta elektrotechnická ČVUT
Technická 2, 166 27 Praha 6

Oponenti: .....

.....
.....

Teze byly rozeslány dne: .....

Obhajoba disertace se koná dne ..... v ..... hod. před komisí pro obhajobu disertační práce ve studijním oboru Řízení a ekonomika podniku v zasedací místnosti č ..... Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze.

S disertací je možno se seznámit na děkanátu Fakulty elektrotechnické ČVUT v Praze, na oddělení pro vědeckou a výzkumnou činnost, Technická 2, 166 27 Praha 6.

Prof. Ing. Oldřich Starý, CSc.
předseda komise pro obhajobu disertační práce
ve studijním oboru Řízení a ekonomika podniku
Fakulta elektrotechnická ČVUT, Technická 2, 166 27 Praha 6

1. SOUČASNÝ STAV PROBLEMATIKY

Na rozdíl od domácích autorů, kteří se ekologickým daním věnují v rámci publikací z oblasti ekonomie životního prostředí, existují v zahraniční literatuře publikace zaměřené přímo na ekologické daně. Publikace od autorů Kratena (2002), Määttä (2006) a Killinger (2000) se věnují principům fungování ekologických daní z pohledu obecné ekonomie. V publikacích od Brännlund (1999), Goulder (2002) a Ericson (2007) jsou analyzovány především dopady energetických daní na jednotlivé sektory ekonomiky. Zásadní význam však v odborné literatuře zauímají knihy od Andersen, Ekins (2009) a Ekins, Dresner (2004), které shrnují výsledky dvou celoevropských výzkumných projektů – COMETR¹ a PETRE², v rámci nichž byly analyzovány dopady na hlavní makroekonomické indikátory a konkurenceschopnost pomocí modelů všeobecné rovnováhy a parciálních modelů.

Nicméně i zahraniční literatuře chybí publikace, které by se věnovaly celkové koncepci ekologického zdanění ve vybraných státech a motivům, které vedly členské státy EU k zavedení specifických daní především na poli znečištění a ochrany přírodních zdrojů. Současná literatura rovněž většinou nepokrývá zhodnocení výnosů ekologických daní ve zkoumaných státech podle jejich jednotlivých skupin. Přitom pro porozumění dopadů ekologických daní a pro jejich akceptaci širokou veřejností je dále důležité znát motivy, kvůli kterým byly daně zavedeny. Teprve znalost těchto aspektů totiž umožňuje reálně provádět doporučení pro praktickou politiku.

Stávající literatura se rovněž sporadicky věnuje vyhodnocení rozsahu, v jakém byla Směrnice 2003/96/ES implementována v jednotlivých členských státech, tj. zda směrnice přispěla ke sjednocení sazeb aplikovaných na pohonné hmoty a paliva v různých státech EU a podpořila tak fungování společného

---

¹ COMETR (*Competitiveness Effects of Environmental Tax Reforms*) financovaný z 6. Rámce pro vědu a výzkum.

² PETRE (*Resource productivity, environmental tax reform and sustainable growth in Europe*).

trhu EU či zda takovéhoho důsledku dosaženo nebylo a proč. Stejně tak nejsou dostupné rozborů revizní směrnice, připravené Komisí v dubnu 2011.

2. CÍLE DISERTAČNÍ PRÁCE

Při stanovování základních hypotéz práce jsem vyšla z předpokladu, konstatovaného v zahraniční odborné literatuře, že rozšířením EU v roce 2004 a 2007 o dvanáct nových států střední a východní Evropy, které v předchozích 50 letech nevěnovaly ochraně životního prostředí žádnou podstatnou pozornost, dojde ke zpomalení procesu přijímání dalších opatření na poli životního prostředí, jelikož tyto státy EU12 budou aktivně proti takovému postupu bojovat.

Další hypotézou byl možný negativní vliv zavedení ekologických daní na pokles HDP státu a na pokles konkurenceschopnosti jeho ekonomiky jako celku, což by byl pochopitelně argument proti zavádění takových daní. Současně jsem v práci chtěla také otestovat hypotézu, že zavedení ekologických daní by měla zásadní negativní dopad na jednotlivé skupiny obyvatel a mohlo vést k tzv. energetické chudobě řady českých domácností. Součástí analýzy je rovněž potvrzení či vyvrácení, že stávající spotřební daně uvalené na elektřinu, uhlí a zemní plyn mají regresivní charakter, tj. chudší domácnosti platí na ekologických daních více než domácnosti bohatší.

3. METODY ZPRACOVÁNÍ

Pro ověření shora uvedených hypotéz jsem ve své práci nejprve provedla analýzu institutu ekologických daní na úrovni EU od jejich právního zakotvení, implementaci v národních právních řádech až po analýzu výnosů a struktury ekologických daní v jednotlivých státech EU. Tato část práce tedy slouží pro vykreslení celkového kontextu ekologických daní v prostoru EU a porovnání situace v jednotlivých členských státech EU, čímž vyniknou některé zásadní rozdíly ve způsobu aplikace ekologických daní v různých členských státech.

Součástí práce je i zhodnocení parametrů a implementace Směrnice 2003/96/ES, kterou byly stanoveny minimální sazby na pohonné hmoty, pevná paliva, zemní plyn a elektřinu ve všech státech EU. Práce také vysvětluje zásadní koncepční změny aktuálně projednávané revizní Směrnice COM (2011) 169 final, jež spočívají ve zvýšení stávajících minimálních sazeb dle obsahu oxidu uhličitého (20 EUR/tCO₂), závazných i pro Českou republiku. Jedním z důležitých motivů pro zpracování této dizertační práce byla dále zásadní absence publikací, které by problematiku ekologických daní pojímaly komplexně v kontextu politiky na ochranu životního prostředí daného státu, tedy včetně zkoumání důvodů, pro které se stát rozhodl zavést ekologické daně – buď dobrovolně s cílem regulovat znečištění, nebo kvůli dodatečnému příjmu do veřejných rozpočtů.

Vzhledem k rozsahu tématu bylo nutné vytipovat vhodné kandidáty pro detailní analýzu ekologických daní, přičemž rozbor daňového inkasa ukázal, že se některé členské státy EU vymykají průměru EU jak v dosažených hodnotách, tak ve struktuře ekologických daní. Analýza potvrdila obecně zažitou představu o tom, že severské země mají svoji politiku životního prostředí rozpracovanou i na poli fiskálních nástrojů. Konečný závěr o vlivu jednotlivých skupin ekologických daní na celkové daňové inkaso však vyžaduje detailní znalost daňového systému státu. K této podrobnější analýze byly vybrány čtyři státy EU: Dánsko, Švédsko, Nizozemsko a Velká Británie.

U těchto zemí byly zkoumány motivy zavedení, způsoby implementace, kritéria úspěšnosti a sazby daní k ochraně životního prostředí. Všechny čtyři země zavedly v minulosti energetické daně na paliva a elektřinu převyšující minimální sazby upravené Směrnicí 2003/96/ES a všechny zdanily emise oxidu uhličitého v rámci ekologické daňové reformy. Současně se řadí k hybatelům evropské politiky na ochranu životního prostředí.

Dánsko a Nizozemsko bylo vybráno, protože se jedná o ekonomiky s největším inkasem ekologických daní v rámci EU, přitom ale jde

o ekonomiky s odlišnou polohou, charakterem průmyslu a obchodními vazbami v Evropě. Jako další skandinávská země bylo zvoleno Švédsko, které má jeden z nejpropracovanějších systémů ochrany životního prostředí, nicméně vykazuje nižší výnosy v oblasti ekologických daní, než sousední Dánsko, a proto je zajímavé porovnat dánský a švédský daňový systém aplikovaných u ekologických daní. Velká Británie se sice výběrem ekologických daní nijak nevymyká průměru EU, ale patří mezi inovativní země, ve kterých se v posledních letech fiskální témata z oblasti ochrany životního prostředí dostala do popředí zájmů politiků. Británie je navíc na české poměry typická vysokou měrou objektivních podkladů zpracovaných největšími kapacitami v oboru, z nichž posléze politická reprezentace vychází při formulování praktické politiky včetně politiky ochrany životního prostředí.

Konkrétní inspirace a zkušenosti z těchto analyzovaných zemí a z celé EU, použitelné pro ČR jsou podrobně rozebírány a vysvětlovány ve čtvrté části disertační práce a to zvláště pro daně na energie, pro daně na dopravu, pro daně na znečištění a přírodní zdroje. Současně je zde porovnáván český daňový systém se systémem daní v těchto analyzovaných státech, neboť tímto způsobem je možné identifikovat skutečně přenositelné principy a postupy. Výsledkem práce je vedle samotného potvrzení či vyvrácení shora uvedených hypotéz měl i souhrn doporučení a příkladů dobré praxe, využitelný v případě České republiky.

Poslední část práce pak analyzuje dopady EDR pomocí různých typů ekonomických modelů, jednak na základě existujících modelů všeobecné rovnováhy (CGE modely), jednak pomocí parciálních modelů. Vzhledem k tomu, že současným nejpokročilejším dynamickým CGE modelem pro hodnocení politik implementovaných v oblasti životního prostředí je model E3ME, vytvořený během posledních 30 let společností Cambridge Econometrics, jsou v disertační práci uváděné dopady EDR při zavádění energetických daní na hrubý domácí produkt, inflaci, nezaměstnanost a zahraniční obchod ve čtyřech analyzovaných státech prognózované právě

na základě tohoto modelu, jelikož sestavení vlastního dynamického CGE modelu na shodné kvalitativní úrovni je mimo možnosti jednotlivce. Zmiňovaný model E3ME v nedávné minulosti licenčně zakoupilo i české Ministerstvo životního prostředí, které jej využilo ve spolupráci s Centrem pro otázky životního prostředí UK a Institutem pro ekonomickou a ekologickou politiku VŠE pro analýzu dopadů EDR na makroindikátory české ekonomiky. Tedy jednak z důvodu praktické nedostupnosti a jednak z důvodu souběžného zpracování výstupů tohoto modelu pro českou ekonomiku jinou akademickou skupinou, se autorka rozhodla analyzovat výstupy modelu E3ME pouze pro čtyři zkoumané referenční státy EU. Pro české prostředí byla namísto toho zvolena analýza dopadů implementace návrhu revizní směrnice na jednotlivé skupiny obyvatel v ČR pomocí vlastního parciálního modelu, přičemž tyto dopady nejsou zkoumány pouze izolovaně, ale se zahrnutím autorkou spočítané cenové, důchodové a křížové elasticity, a model dále také analyzuje fiskální výnosy v případě implementace revizní směrnice.

4. VÝSLEDKY

Za původní výsledek je nutné považovat jednak shora uvedené implikace pro Českou republiku, získané podrobnou analýzou čtyř referenčních států a jejich koncepcí ekologického zdanění statků (viz část třetí a čtvrtá), a také všeobecným srovnáním všech členských států EU z hlediska struktury a výnosů ekologických daní (část druhá). Výsledkem tohoto srovnání tedy nejsou matematické analýzy, ale doporučení pro policy-making a využití nejlepších příkladů z praxe.

Zcela původním výsledkem práce pak je rozhodně parciální poptávkový model, založený na výpočtu elasticit paliv a elektřiny a statistice rodinných účtů za rok 2011, který byl zpracován v poslední dvacáté kapitole. Uvedený model byl využit pro zhodnocení dopadů stávající Směrnice 2003/96/ES i návrhu její revize COM (2011) 169 final na jednotlivé skupiny domácností.

Jak zkušenosti nabyté při zpracování poptávkového modelu, tak vytvořená datová základna budou dále využity k rozšíření poptávkového modelu na všechny výdaje domácností zachycené ve statistice rodinných účtů. Rozšířený model by pak umožnil kromě vybíraných spotřebních daní modelovat i dopady dalších nepřímých daní, což je obzvlášť zajímavé v době, kdy se v České republice neustále diskutuje o zavedení jednotné daně z přidané hodnoty. Tento systém umožňuje kromě kvantifikace celkového daňového inkasa odhadovat i dopady na jednotlivé domácnosti v rozlišení na místa bydliště, počtů členů domácností, atd.

5. ZÁVĚR

Analýza implementace Směrnice 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny, nepotvrdila hypotézu v oblasti fiskálních nástrojů evropské politiky na ochranu životního prostředí, a to, že s rozšířením EU v roce 2004 a 2007 o dvanáct nových států střední a východní Evropy, dojde ke zpomalení procesu přijímání opatření na poli životního prostředí a ke snižování standardů v oblasti evropské politiky životního prostředí. Analýza implementace ukázala, že v oblasti pohonných hmot jak nové státy EU12, tak staré státy EU15 přijaly mnohem vyšší sazby, než minimální stanovené Směrnicí, a hypotéza o brzdícím efektu EU12 se rovněž nepotvrdila. Testovaná hypotéza se částečně potvrdila pouze v oblasti energetických daní na paliva, kde tři státy EU12 a pět států EU15 zavedli pouze minimální sazby.

Hypotéza, že ekologické daňové reformy mají negativní vliv na HDP se podle výsledků modelu E3ME nepotvrdila. V období 1994 až 2012 došlo ve všech zemích v důsledku EDR k mírnému nárůstu HDP nepřesahujícímu hodnotu 0,5 %, v žádné zemi přitom nedošlo v důsledku zavedení EDR k poklesu HDP. Konkrétní dopad EDR na hrubý domácí produkt dané země přitom závisel na způsobu recyklace výnosů.

Dopad EDR na konkurenceschopnost lze hodnotit podle toho, jak se změnil export a import v dané zemi po zavedení EDR. V největší ekonomice v rámci analyzovaných zemí – Velké Británii – nedošlo k výrazným změnám v této oblasti. Dánsko a Nizozemsko zaznamenalo mírný nárůst exportu v rozsahu až o 0,3 % v rámci analyzovaného období. Naproti tomu u importu došlo k výraznějším změnám. Ve Švédsku vzrostl import o 0,8 % v důsledku poklesu domácí konkurenceschopnosti.

Vlastní poptávkový model vycházející z rodinných účtů a elasticit na základě „Quadratic Expenditure System“ byl použit pro kvantifikaci dopadů na české domácnosti. Pro pevná paliva stanovuje revize Směrnice 2003/96/ES ekologickou část spotřební daně na úrovni 1,89 EUR/GJ tj. 46,15 CZK/GJ, které by daň měla dosáhnout nejpozději v roce 2020. Při zvýšení sazeb ze současných 8,5 CZK/GJ na 28 CZK/GJ (hodnota používaná Ministerstvem financí ČR), by se za předpokladu nárůstu důchodů o 1,2 % daňové inkaso zvýšilo na úroveň 1 245 mil. CZK. V případě zdanění zemního plynu stanovuje revize Směrnice zavést sazbu ekologickou část daně nejpozději v roce 2020 ve výši 1,12 EUR/GJ, tj. 27,35 CZK/GJ. S využitím cenových elasticit stanovené pro tři energetické skupiny domácností, které vykazují spotřebu zemního plynu, by zavedení poloviční minimální sazby ve výši 13 CZK/GJ při očekávaném nárůstu důchodů o 1,2 % znamenalo daňový příjem ve výši 1 384 mil. CZK. V obou případech se přitom výdaje domácností nezvýšily o více než 0,5 %. Regresivita všech stávajících ekologických daní byla potvrzena.

Seznam v tezích použité literatury

- Andersen, M. - Ekins, P. Carbon energy taxation: Lessons from Europe. Oxford: OUP, 2009, ISBN 978-0-19-957068-3.
- Brännlund, R., Green, I. Green Taxes: economic theory and empirical evidence from scandinavia, 1999, ISBN 1-85898-859-4.
- EKINS, P. - DRESNER, S. Green taxes and charges: reducing their impact on low-income households. Cornell University, 2004. p. 55. ISBN 18-5935-2464.

- Erickson, J.D., Gowdy, J.M. (ed.) *Frontiers in Ecological Economic Theory and Application*, Edward Elgar, 2007, ISBN 978-1-84376-888-3.
- Goulder, H. L. (ed.) *Environmental Policy Making in Economics with Prior Tax Distortions*, Edward Elgar, 2002, ISBN 1-84064-727-2.
- Killinger, S. *International Environmental Externalities and the Double Dividend*, Edward Elgar, 2000, ISBN 1-84064-493-1.
- Kratena, K. *Environmental Tax Reform and the Labour Market*. Edward Elgar, 2002, ISBN 1-84376-132-7.
- Määttä, K. *Environmental Taxes*. Edward Elgar, 2002, ISBN 1-84376-669-8.

PUBLIKACE SOUVISEJÍCÍ S TÉMATEM DIZERTACE

Publikace v impaktovaných časopisech

Recenzované časopisy (sborníky)

- Netušilová, P. Energetická politika Evropské unie ve třetím tisíciletí. In *Hradecké ekonomické dny 2007/II*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-824-6.
- Netušilová, P. Ekologické daně z pohledu ekonomické teorie. In *Liberecké ekonomické fórum 2007*. Liberec : Technická univerzita, 2007. ISBN 978-80-7372-243-2.
- Netušilová, P. Ekologické a sociální indikátory v nové ekonomice. In *Nová ekonomika a trvalo udržitelný rast*. Bratislava : Ekonomická univerzita, 2007. ISBN 978-80-225-2350-9.
- Netušilová, P.; Křivka, T. Právní a ekonomické souvislosti nově zaváděných ekologických daní v ČR. In *Interakce ekonomie, managementu a práva 2007*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-87139-65-3. Podíl doktorandky 50 %.

Patenty

Publikace WOS

Publikace ostatní

- Netušilová, P.; Hranaiová, K. Reakce na ekologickou daňovou reformu ve Velké Británii. In *Ekonomické znalosti pro tržní praxi*. Uherské Hradiště : Lešingrová Romana, 2008. ISBN 978-80-87273-00-5. Podíl doktorandky 50 %.

PUBLIKACE NESOUVISEJÍCÍ S TÉMATEM DIZERTACE

Publikace v impaktovaných časopisech

Recenzované časopisy (sborníky, učebnice)

- Netušilová, P. Poučení ze současné hospodářské krize ve Španělsku. In *Zborník príspevkov z mezinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2011. ISBN 978-80-970244-4-4.
- Netušilová, P. Přínosy a náklady fiskální konsolidace. In *Zborník príspevkov z mezinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava : Ekonomická univerzita v Bratislave, 2010. ISBN 978-80-970244-2-0.
- Netušilová, P.; Křivka, T. Společenská odpovědnost firem jako nástroj zvyšování konkurenceschopnosti. In *Dny práva - 2009 - Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1. Podíl doktorandky 50 %.
- Netušilová, P. Poučení z finanční a fiskální krize ve Švédsku na začátku devadesátých let minulého století. In *Financie a riziko*. Bratislava : Ekonóm, 2009. ISBN 978-80-225-2867-2.
- Netušilová, P. Recent Fiscal Developments in EU Member States Outside the Euro Area. In *National and Regional Economics VII*. Košice : Technical University of Košice, 2008. ISBN 978-80-553-0084-9.

- Netušilová, P. Fiscal Impact of the Financial Market Turmoil on the EU Member States. In *Mezinárodní vědecká konference doktorandů a mladých vědeckých pracovníků*. Karviná : Slezská univerzita v Opavě, 2008. ISBN 978-80-7248-504-8.
- Netušilová, P.; Křivka, T. Corporate mobility v Evropské unii. In *Firma a konkurenční prostředí 2006. Sekce 9. Firma v právním a sociálním prostředí*. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2006. ISBN 80-7302-113-7. Podíl doktorandky 50 %.
- Netušilová, P. Aktivity Evropské komise v oblasti sociální ekonomiky. In *Sociální ekonomika a sociální podnik jako nástroj veřejných politik*. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-819-9.
- Netušilová, P.; Křivka, T. Zjednodušení přeshraničního výkonu akcionářských práv v rámci EU. In *Globalizace versus regionalismus*. Liberec : Technická univerzita, 2006. ISBN 80-7372-088-4. Podíl doktorandky 50 %.
- Netušilová, P.; Křivka, T. Evropské sdružení pro územní spolupráci. In *Interakce ekonomie, managementu a práva při rozvoji regionu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4095-5. Podíl doktorandky 50 %.
- Netušilová, P. Program Evropské komise MAP na podporu financování MSP. In *Regio 2005. 1. sv., Sekce "Malé a střední podniky" a "Regionální rozvoj"*. Plzeň : Západočeská univerzita, 2005. ISBN 80-7043-432-5.
- Netušilová, P. Evropská družstevní společnost. In *Sociální ekonomika a sociální podnik, jejich kořeny a perspektiva*. Ústí nad Labem : Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2005. ISBN 80-7044-724-9.
- Netušilová, P. Terminology of the EU in English. Pilsen : University of West Bohemia, 2009. 51s. ISBN 978-80-7043-815-2.
- Netušilová, P.; Hranaiová, K. Monetary and Fiscal Policies in the EU. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008. 108s. ISBN 978-80-7043-713-1. Podíl doktorandky 90 %.

- Netušilová, P. Mikroekonomie 2 = Cvičebnice pro distanční studium. Plzeň: Západočeská univerzita, 2004. 152s. ISBN 80-7043-318-3.

Patenty

Publikace WOS

Publikace ostatní (sborníky)

- Netušilová, P.; Křivka, T. Dopad Lisabonské smlouvy na Hospodářskou a měnovou unii. In *Inproforum Junior 2008*. České Budějovice : Jihočeská univerzita, 2008. s.119-125. ISBN 978-80-7394-130-7. Podíl doktorandky 50 %.
- Netušilová, P. On-line kurz "Mikroekonomie pro magisterské studium". In *Sborník příspěvků z konference a soutěže eLearning 2007*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2007. s.119-124. ISBN 978-80-7041-573-3.
- Netušilová, P. On-line kurz "Hospodářská politika Evropské unie". In *Sborník příspěvků ze semináře a soutěže eLearning 2006*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2006. s.53-57. ISBN 80-7041-416-2.
- Netušilová, P. Experience with the E-learning Course "Monetary and Fiscal Policies in the EU". In *E-learning and blended learning ve vzdělávacím procesu*. Plzeň : Západočeská univerzita, 2005. s.12-13. ISBN 80-7043-420-1.

Ohlasy: Bez ohlasů a recenzí

SUMMARY

The dissertation is based on testing some fundamental hypotheses in the field of environmental taxation. First of them is the assumption that the new EU12 states joining EU will slow down the process of adoption of further economic measures on EU level to protect environment, since these EU12 states will

actively fight against it as they do not have any tradition in economic protection of environment. Another one was the possible negative impact of the introduction of environmental taxes on GDP and on the competitiveness of state economy as a whole, which of course would be an argument against the introduction of such taxes. At the same time, I wanted to test the hypothesis that the introduction of environmental taxes should have a major negative impact on different groups of households and could lead to the so-called energy poverty of many Czech households. To answer these questions, I have analysed the excise duties system within the EU member states with particular focus on four chosen reference countries – the UK, the Netherlands, Sweden and Denmark.

Apart from hard data, I wanted also to provide a summary of recommendations and examples of good practice, which could be used in the case of the Czech Republic. The analysis of environmental policies in the reference countries showed that good coordination between different ministries in the preparation of strategic documents plays a key role in ensuring mutual consistency.

The tested hypotheses were found not to be true in all of the tested cases. First of all, the influence of EU12 states does not seem to be significant, as the current Directive 2003/96 was drafted before they joined EU and it included only extremely low environmental tax rates, the new revision Directive (drafted with EU12 states already being in the EU) seems to go in a different direction with new tax rates being significantly higher and more correct in terms of punishing lack of environmental-friendly behaviour.

As regards the potential negative impact of environmental taxes on GDP and on the competitiveness of state economy as a whole, this has also not been proved to be true, to the contrary ETR can result in higher GDP and competitiveness in some cases.

The last hypothesis about potential major negative impact of revised Directive on different groups of households was also not proved to be true. The impact was found to be minor, amounting only to ca 0,5% of all expenditures of the individual groups of households. Therefore, the risk of energy poverty seems to be pretty low in our case.